

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว

อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 10
กรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดิน (สพต.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และนำข้อมูลจากกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน มาใช้ประกอบการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพต. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี
กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี ปี 2536-2565	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-7

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	2-2
2-2	สมดุคของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมือง อย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญ โดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีฯ

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน / สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

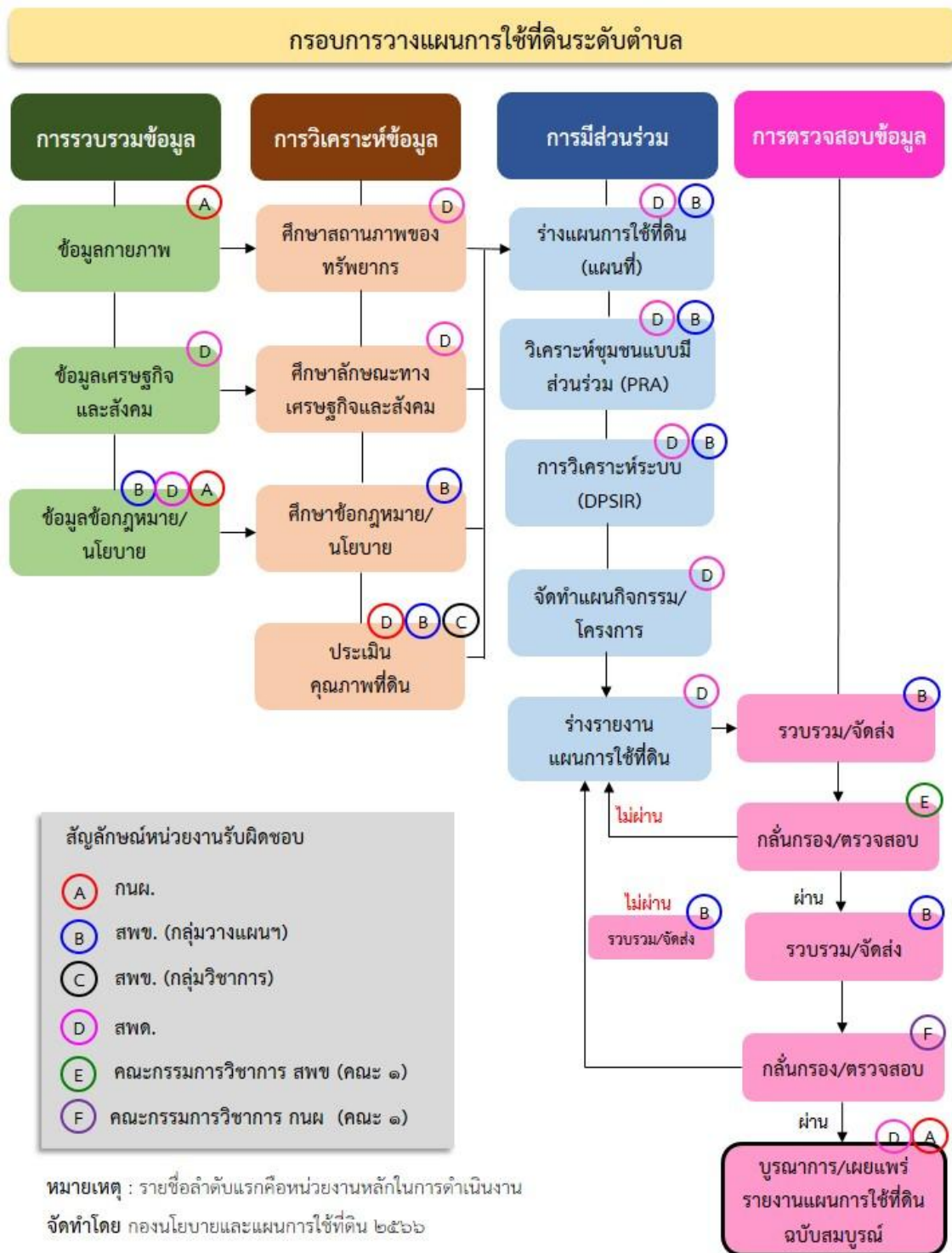
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน พัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม (<https://rangbua.go.th/public/>)

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภोजอมบึง มีพื้นที่ประมาณ 229 ตารางกิโลเมตร หรือ 143,183 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลด่านทับชะโล ตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา ตำบลยางหัก ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง ตำบลน้ำพุ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลป่าหวาย ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ส่วนการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านรางดอกอาว	หมู่ที่ 9 บ้านหนองตบเต่า
หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัวค่าย	หมู่ที่ 10 บ้านกลาง
หมู่ที่ 3 บ้านซำใหญ่	หมู่ที่ 11 บ้านหนองสังข์
หมู่ที่ 4 บ้านหนองนกระเรียน	หมู่ที่ 12 บ้านสันดอน
หมู่ที่ 5 บ้านหนองแร้ง	หมู่ที่ 13 บ้านหนองเต่าดำ
หมู่ที่ 6 บ้านรางบัว	หมู่ที่ 14 บ้านหนองน้ำใส
หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งกว้าง	หมู่ที่ 15 บ้านหนองผีหลอก
หมู่ที่ 8 บ้านเนินสูง	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอนและที่ลาดเชิงเขา สภาพพื้นที่ด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ เป็นพื้นที่สูงชัน ส่วนด้านทิศตะวันออกและทิศเหนือเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงที่ราบสูง เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำแม่กลอง มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น ห้วยหนองไว้ง ห้วยหนองแก ห้วยฝั่ง ห้วยสำนักไม้เต็ง อ่างเก็บน้ำสำนักไม้เต็ง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.9 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,143.1 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนตุลาคม มีปริมาณฝน 235.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งกลางเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

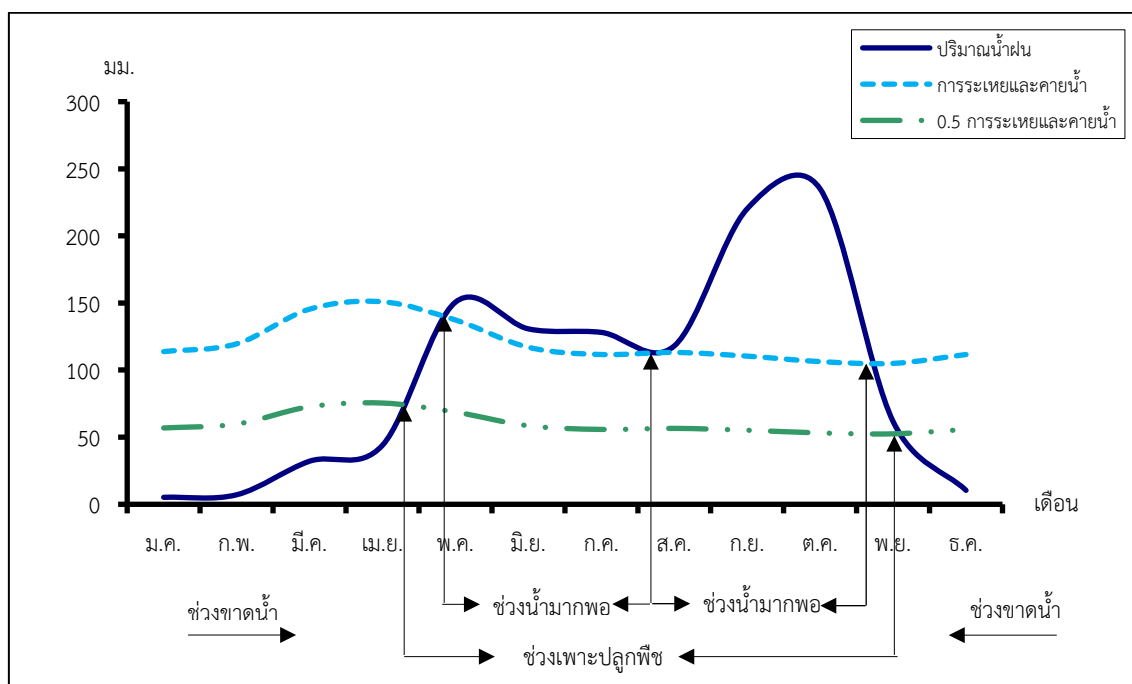
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดราชบุรี¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	20.6	31.9	25.5	72.0	5.2	1.6	113.8	5.2
ก.พ.	22.1	33.9	27.2	73.0	7.1	1.4	119.6	7.0
มี.ค.	23.9	35.4	28.8	74.0	32.1	3.4	145.4	30.5
เม.ย.	25.1	36.2	29.7	74.0	44.0	5.1	150.9	40.9
พ.ค.	25.7	35.1	29.2	79.0	150.6	15.2	137.3	114.3
มิ.ย.	25.4	34.0	28.6	80.0	130.7	15.8	117.0	103.4
ก.ค.	25.0	33.3	28.1	81.0	128.1	17.9	111.6	101.8
ส.ค.	25.0	33.2	28.1	81.0	118.0	17.9	113.2	95.7
ก.ย.	24.9	32.9	27.8	83.0	220.2	19.7	110.4	142.6
ต.ค.	24.6	31.8	27.2	86.0	235.0	17.8	106.3	146.6
พ.ย.	23.4	31.4	26.6	81.0	61.7	6.3	105.0	55.6
ธ.ค.	21.2	30.8	25.3	74.0	10.4	2.0	111.6	10.2
เฉลี่ย	23.9	33.3	27.7	78.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,143.1	124.1	1,442.0	853.8

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ต่ำมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 8,164 ไร่ หรือร้อยละ 5.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 87,557 ไร่ หรือร้อยละ 61.16 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล
 - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 19,914 ไร่ หรือร้อยละ 13.90 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่
 - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 40,672 ไร่ หรือร้อยละ 28.40 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สับปะรด อ้อย มันสำปะหลัง ไร่ร้าง สับปะรด/ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น
 - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 19,276 ไร่ หรือร้อยละ 13.47 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นผสม ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ยางพารา เป็นต้น
 - 2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 3,788 ไร่ หรือร้อยละ 2.65 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม มะม่วง กัลย มะขาม เป็นต้น
 - 2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 2,083 ไร่ หรือร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม พืชสวนผสม พืชผัก เห็ด
 - 2.7) พุ่หญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 1,787 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนร้าง พุ่หญ้าเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 32,221 ไร่ หรือร้อยละ 22.50 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์
- 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 6,857 ไร่ หรือร้อยละ 4.79 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน
- 5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 8,384 ไร่ หรือร้อยละ 5.85 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญ้าธรรมชาติ พุ่หญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า เหมืองแร่ บ่อดิน พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,164	5.70
U200	หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรร้าง	100	0.07
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	4,146	2.90
U300	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ ว่าง	432	0.30
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	1,275	0.89
U405	ถนน	201	0.14
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	1,330	0.93
U600	สถานที่ว่าง	77	0.05
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	584	0.41
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	17	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	2	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	87,557	61.16
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	37	0.03
A100	นาว่าง	808	0.56
A101	นาข้าว	19,106	13.34
A200	ไร่ว่าง	4,556	3.18
A201	พืชไร่ผสม	660	0.46
A203	อ้อย	11,571	8.08
A204	มันสำปะหลัง	10,080	7.04
A205	สับปะรด	11,592	8.10
A220	แตงโม	759	0.53
A204/A303	มันสำปะหลัง/ปาล์มน้ำมัน	105	0.07
A205/A302	สับปะรด/ยางพารา	117	0.08
A205/A303	สับปะรด/ปาล์มน้ำมัน	1,232	0.86
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	1,307	0.91
A301	ไม้ยืนต้นผสม	1,378	0.96
A302	ยางพารา	869	0.61
A303	ปาล์มน้ำมัน	2,814	1.97
A304	ยูคาลิปตัส	12,607	8.81
A305	สัก	169	0.12
A306	สะเดา	2	-
A306/A307	สะเดา/สนประดิพัทธ์	21	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A307	สนประดิพัทธ์	13	0.01
A308	กระถิน	12	0.01
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	84	0.06
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	606	0.42
A401	ไม้ผลผสม	1,877	1.31
A405	มะพร้าว	5	-
A407	มะม่วง	425	0.30
A411	กล้วย	325	0.23
A412	มะขาม	224	0.16
A413	ลำไย	55	0.04
A414	ฝรั่ง	70	0.05
A415	มะละกอ	166	0.12
A415/A422	มะละกอ/มะนาว	17	0.01
A422	มะนาว	18	0.01
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	268	0.19
A501	พืชสวนผสม	21	0.01
A502	พืชผัก	1,783	1.25
A515	เห็ด	11	0.01
A700	โรงเรือนร้าง	86	0.06
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	584	0.41
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	296	0.21
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	573	0.40
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	248	0.17
F	พื้นที่ป่าไม้	32,221	22.50
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	6,044	4.22
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	26,177	18.28
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	8,384	5.85
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	1,633	1.14
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	5,976	4.17
M201	พื้นที่ลุ่ม	167	0.12
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	118	0.08
M301	เหมืองแร่	74	0.05

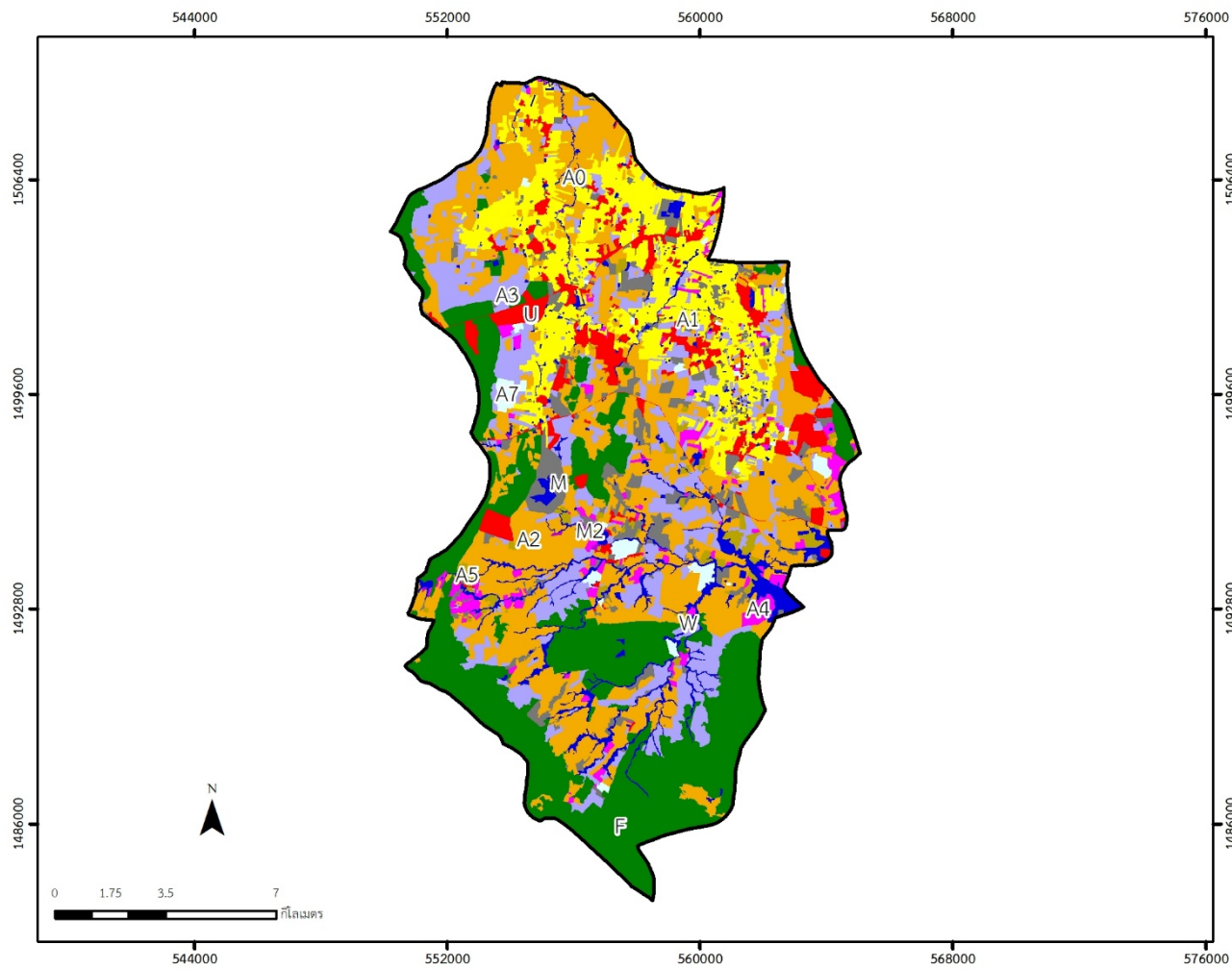
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M304	บ่อดิน	113	0.08
M405	พื้นที่ถม	303	0.21
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	6,857	4.79
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	4,463	3.12
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	197	0.14
W201	อ่างเก็บน้ำ	456	0.32
W202	บ่อน้ำในไร่นา	1,650	1.15
W203	คลองชลประทาน	91	0.06
ผลรวมทั้งหมด		143,183	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564)

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน
ต.รางบัว อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

คำอธิบายสัญลักษณ์
 ☐ ขอบเขตตำบล

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,164	5.70
U พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,164	5.70
พื้นที่เกษตรกรรม	87,557	61.16
A0 เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	37	0.03
A1 พื้นหญ้า	19,914	13.90
A2 พืชไร่	40,672	28.40
A3 ไม้ยืนต้น	19,276	13.47
A4 ไม้ผล	3,788	2.65
A5 พืชสวน	2,083	1.46
A7 พุ่มยูคาลิปตัสและไร่จอบเรียงสลับ	1,787	1.25
พื้นที่ป่าไม้	32,221	22.50
F พื้นที่ป่าไม้	32,221	22.50
พื้นที่แหล่งน้ำ	6,857	4.79
W พื้นที่แหล่งน้ำ	6,857	4.79
พื้นที่เปิดตัด	8,384	5.85
M2 พื้นที่ชุ่มน้ำ	167	0.12
M พุ่มยูคาลิปตัส, ไม้ละม้าย ฯลฯ	8,217	5.73
ผลรวมทั้งหมด	143,183	100.00

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
 กรมพัฒนาที่ดิน
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2566

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลรางบัวมีประชากรรวม 9,518 คน แยกเป็นชาย 4,713 คน เป็นหญิง 4,805 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 41.55 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,673 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,121 ครัวเรือน หรือร้อยละ 57.75 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,552 ครัวเรือน หรือร้อยละ 42.25 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2- 4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลรางบัว	3,673	4,713	4,805	9,518
หมู่ที่ 1 รางดอกอาว	314	414	441	855
หมู่ที่ 2 หนองบัวค่าย	269	401	415	816
หมู่ที่ 3 ชั่วใหญ่	188	261	259	520
หมู่ที่ 4 หนองนกกระเรียน	497	592	629	1,221
หมู่ที่ 5 หนองแร้ง	237	332	363	695
หมู่ที่ 6 รางบัว	382	419	448	867
หมู่ที่ 7 ทุ่งกว้าง	127	213	209	422
หมู่ที่ 8 เนินสูง	268	341	327	668
หมู่ที่ 9 หนองตบเต่า	120	179	165	344
หมู่ที่ 10 กลาง	304	281	306	587
หมู่ที่ 11 หนองสังข์	169	208	249	457
หมู่ที่ 12 สันดอน	187	222	220	442
หมู่ที่ 13 หนองเต่าดำ	168	196	150	346
หมู่ที่ 14 หนองน้ำใส	163	263	254	517
หมู่ที่ 15 หนองผีหลอก	280	391	370	761

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,673	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,121	57.75
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	1,552	42.25

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลรางบัวมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,673 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 38.98 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลรางบัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 205,079.49 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 65,838.76 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 127,065.15 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 40,793.02 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 78,014.34 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 25,045.74 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลรางบัว	136,189.30	29,092.30	23,660.44	16,137.46	205,079.49	65,838.76	127,065.15	40,793.02
หมู่ที่ 1 รางดอกอว	130,974.58	1,059.32	42,813.56	2,584.75	177,432.20	51,003.65	65,173.73	18,734.47
หมู่ที่ 2 หนองบัวค่าย	133,432.58	18,398.88	12,151.69	13,977.53	177,960.67	54,615.52	110,898.88	34,034.48
หมู่ที่ 3 ชักใหญ่	124,666.67	54,226.09	21,409.42	29,789.86	230,092.03	75,601.67	168,606.52	55,399.29
หมู่ที่ 4 หนองนกระเรียน	132,337.84	29,405.41	23,585.59	23,806.31	209,135.14	74,523.27	120,345.05	42,883.79
หมู่ที่ 5 หนองแร้ง	159,079.14	22,755.40	9,294.96	5,230.22	196,359.71	65,927.54	76,388.49	25,647.34
หมู่ที่ 6 รางบัว	209,612.40	40,581.40	43,542.64	34,186.05	327,922.48	96,359.91	300,635.66	88,341.69
หมู่ที่ 7 ทุ่งกว้าง	123,967.39	22,875.00	14,595.65	12,978.26	174,416.30	48,187.09	142,059.78	39,247.75
หมู่ที่ 8 เนินสูง	92,590.55	31,346.46	18,263.78	8,102.36	150,303.15	45,557.28	105,818.90	32,073.99
หมู่ที่ 9 หนองดับเต่า	125,119.51	51,134.15	17,136.59	20,548.78	213,939.02	66,958.02	107,307.32	33,584.73
หมู่ที่ 10 กลาง	80,655.63	32,153.77	31,304.64	23,953.64	168,067.68	51,477.12	101,332.45	31,036.92
หมู่ที่ 11 หนองสังข์	160,976.47	35,941.18	12,395.29	15,576.47	224,889.41	83,840.35	134,823.53	50,263.16
หมู่ที่ 12 สันดอน	146,767.31	16,436.54	18,132.69	14,971.15	196,307.69	69,442.18	129,836.56	45,928.58
หมู่ที่ 13 หนองเต่าดำ	150,373.33	17,789.33	17,229.33	3,720.00	189,112.00	71,633.33	81,340.00	30,810.61
หมู่ที่ 14 หนองน้ำใส	212,773.11	49,894.98	13,921.91	7,033.61	283,623.61	101,967.40	198,210.08	71,259.82
หมู่ที่ 15 หนองผีหลอก	99,212.50	38,481.25	32,168.75	23,243.75	193,106.25	63,055.10	119,168.75	38,912.24

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม้พบน้อยที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 6,766 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 74,299 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 1,657 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 3,981 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 651 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 5,486 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 7,744 ไร่
- (5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 74,126 ไร่
- (6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 51,195 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลรางบัว มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,143.1 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเบิกไพร มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ สระน้ำบ้านกลาง สระน้ำบ้านเขาหัวคน สระน้ำบ้านรางบัว สระน้ำบ้านหนองเต่าดำ สระน้ำบ้านหนองผีหลอก สระน้ำบ้านหนองอิหมัน สระน้ำโป่งเป้ง สระน้ำหนองแปบ หนองกลางโนน หนองท่อแตก หนองพลับเพลลา ห้วยจำยาว ห้วยท่อแตก ห้วยท่าช้าง ห้วยน้ำพุ ห้วยปรือหุซ่าง ห้วยผีโพงน้ำคำ ห้วยผึ้ง ห้วยพุกแค ห้วยลำยาว ห้วยวังตะเคียน ห้วยสำนักไม้เต็ง ห้วยหนองแก ห้วยหนองไฉ่ และห้วยหัวควาย

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำทุ่งหินสี อ่างเก็บน้ำบ้านซอนต้า อ่างเก็บน้ำบ้านหนองนกกระเรียน อ่างเก็บน้ำบ้านหนองบัวค่าย และอ่างเก็บน้ำสำนักไม้เต็ง

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php> สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลรางบัว มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 49 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 19 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,478 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 18 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-wd,col-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,478 ไร่ หรือร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIA ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,554 ไร่ หรือร้อยละ 5.27 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIA/calsub ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ ดินล่างพบชั้นแคลเซียมคาร์บอเนตหรือเม็ดปูนปน มีเนื้อที่ 1,227 ไร่ หรือร้อยละ 0.86 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-sIB ชุดดินเขาพลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,631 ไร่ หรือร้อยละ 3.23 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-fl-sIA ดินเขาพลองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 29,138 ไร่ หรือร้อยละ 20.35 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kpg-gm,fl-sIA ดินเขาพลองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,043 ไร่ หรือร้อยละ 2.82 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ly-sIB ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,626 ไร่ หรือร้อยละ 6.73 ของเนื้อที่ตำบล

- 8) หน่วยแผนที่ดิน Tk-clA ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Tk-clB ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Tk-lB ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 571 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gclB ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 30,857 ไร่ หรือร้อยละ 21.55 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gclC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 27,469 ไร่ หรือร้อยละ 19.19 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gclD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 514 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gclE ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 190 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,915 ไร่ หรือร้อยละ 1.34 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,412 ไร่ หรือร้อยละ 0.99 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslE ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Ty-slB ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 975 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 17,891 ไร่ หรือร้อยละ 12.49 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 982 ไร่ หรือร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 64,135 ไร่ หรือร้อยละ 44.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินตาคลี (TK) และชุดดินท่ายาง (Ty)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-spd,col-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,478	1.03
AC-wd,col-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	2,138	1.49
AC-wd,col-slA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	340	0.24
Kpg-fl-slA	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	29,138	20.35
Kpg-gm,fl-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	4,043	2.82
Kpg-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	7,554	5.27
Kpg-slA/calsub	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	1,227	0.86
Kpg-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	4,631	3.23
Ly-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	7,942	5.55
Ly-slB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,684	1.18
Tk-clA	0-2	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	29	0.02
Tk-clA*	0-2	0-50	ดี	ปานกลาง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	10	0.01
Tk-clB	2-5	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	107	0.07
Tk-lB	2-5	0-50	ดี	สูง	>20	>75	7.0-8.0	7.0-8.5	<2	-	571	0.40
Ty-gclB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	30,857	21.55
Ty-gclC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	6,811	4.76
Ty-gclC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	20,658	14.43
Ty-gclD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	506	0.35
Ty-gclD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	8	0.01
Ty-gclE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	190	0.13
Ty-gslC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,342	0.94

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

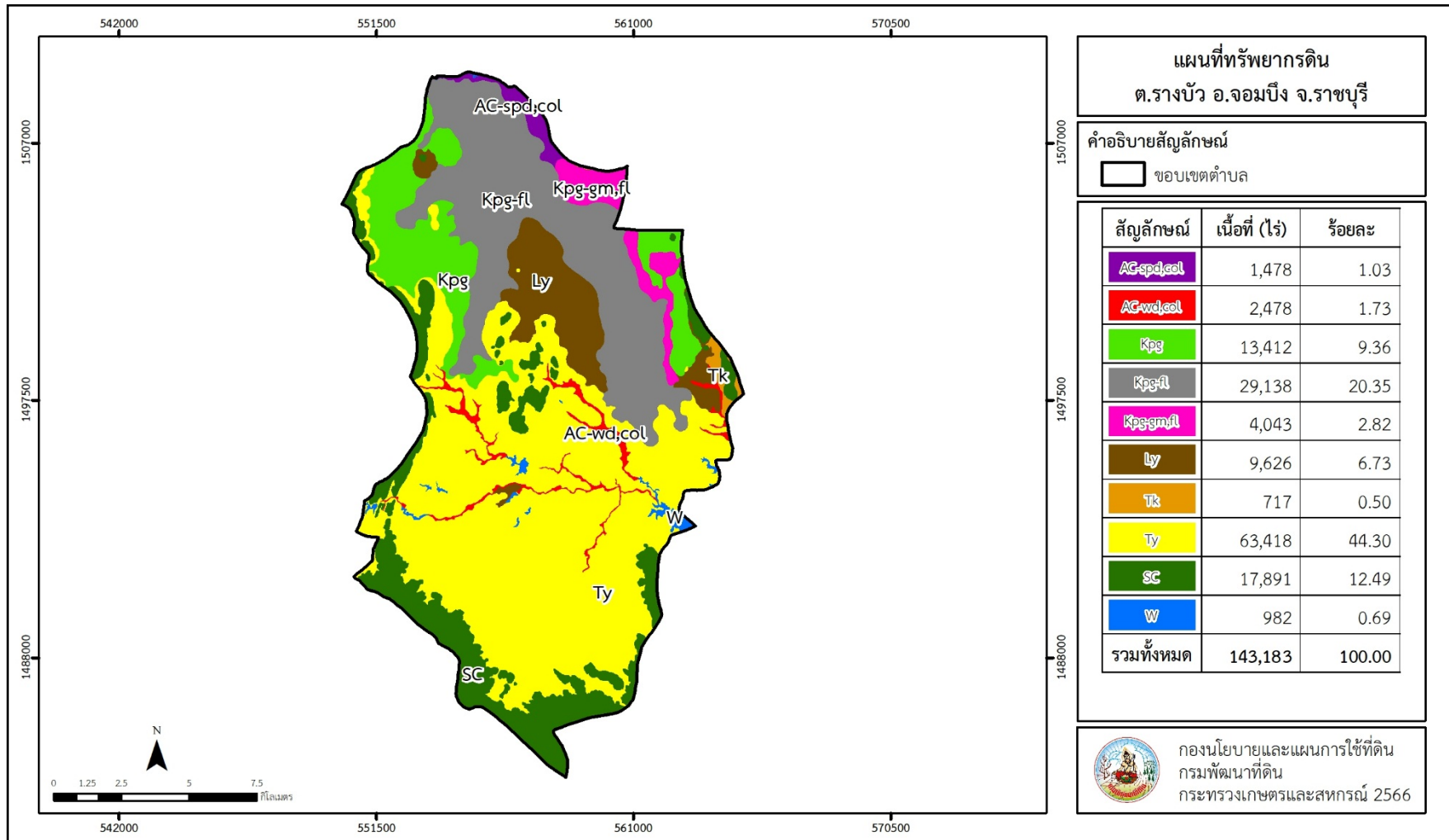
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ty-gslC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	573	0.40
Ty-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,241	0.87
Ty-gslD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	171	0.12
Ty-gslE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	86	0.06
Ty-slB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	975	0.68
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,891	12.49
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	982	0.69
รวมทั้งหมด											143,183	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลรางบัว คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) ผลผลิตตกต่ำ
- 4) ฟาร์มปศุสัตว์ส่งกลิ่นรบกวน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลรางบัว มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้าน

การเกษตรแบบครบวงจร

- 4) ลดกลิ่นรบกวนจากฟาร์มปศุสัตว์

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) สภาพพื้นที่เป็นดินตื้น ดินแน่นทึบ การระบายน้ำไม่ดี
- 1.2) ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.3) ท่อนพันธุ์หายากและราคาสูง โรค แมลงระบาด
- 1.4) แยกฟาร์มปศุสัตว์ออกจากชุมชน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การจัดการที่ดินไม่เหมาะสมตามหลักวิชาการ
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำและสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ
- 2.3) พืชไม่เจริญเติบโต
- 2.4) ส่งผลเสียกับสุขภาพและน้ำเสีย

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดิน
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ผลผลิตตกต่ำ
- 3.4) ฟาร์มปศุสัตว์ส่งกลิ่นรบกวน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) การชะล้างพังทลายของดิน
- 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรเจริญเติบโตไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของตลาด
- 4.3) รายได้ลดลง ไม่เพียงพอ หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น
- 4.4) สุขภาพของคนในชุมชนแย่งลง

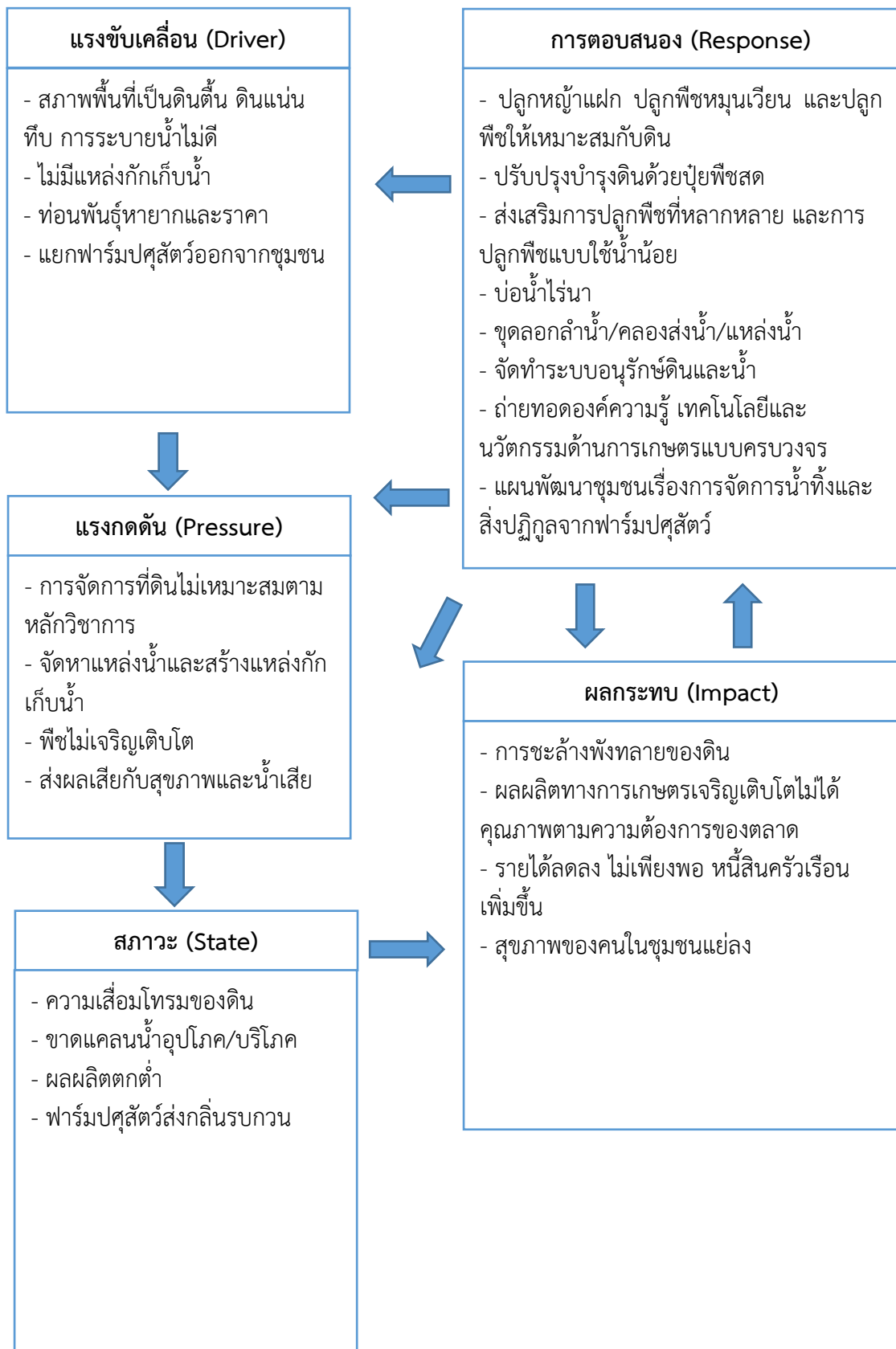
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) ปลุกหญ้าแฝก ปลุกพืชหมุนเวียน และปลุกพืชให้เหมาะสมกับดิน
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.3) ส่งเสริมการปลูกพืชที่หลากหลาย และการปลูกพืชแบบใช้น้ำน้อย
- 5.4) บ่อน้ำไร่นา
- 5.5) ชุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.6) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

อนาคต

- (1) พัฒนาดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบครบวงจร
 - (3) แผนพัฒนาชุมชนเรื่องการจัดการน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรปลูกช่วงต้นเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม และเก็บเกี่ยวช่วงพฤศจิกายน-ธันวาคม โดยพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกได้แก่ ข้าวดอกมะลิ 105

4.2.2 พื้นที่ดอน

1) อ้อย เกษตรกรจะปลูกอ้อยหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนมกราคม-มีนาคมของทุกปี

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 8-10 เดือน

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ฝรั่ง อินทผลัม

4) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยูคาลิปตัส (รูปที่ 4-2)

5) หญ้าเลี้ยงสัตว์ (รูปที่ 4-2)

พืช/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พื้นที่ลุ่ม												
1. ข้าว							ข้าวนาปี					
พื้นที่ดอน												
1. อ้อย	อ้อย											
2. มันสำปะหลัง			มันสำปะหลัง									
3. ไม้ผล	ฝรั่ง อินทผลัม											
4. ไม้ยืนต้น	ยูคาลิปตัส											
5. หญ้าเลี้ยงสัตว์	หญ้าเลี้ยงสัตว์											
6. มันเทศ							มันเทศ					

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิภ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว
AC-spd,col-sIA	S1
AC-wd,col-sIA	S3o
Kpg-fl-sIA	S3o
Kpg-gm,fl-sIA	S2ons
Kpg-sIA	S3o
Kpg-sIA/calsub	S3o
Kpg-sIB	S3o
Ly-sIB	S3o
Tk-clA	S3o
Tk-clB	S3o
Tk-lB	S3o
Ty-gclB	S3o
Ty-gclC	S3ewo
Ty-gclD	N
Ty-gclE	N
Ty-gslC	S3ewo
Ty-gslD	N
Ty-gslE	N
Ty-sIB	S3o
SC	N

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตฟื้นฟูธรรมชาติ มีเนื้อที่ 31,675 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.12 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 21,382 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 14.93 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 3,145 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.20 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 7,148 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.99 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 80,363 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 56.12 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี มีเนื้อที่ 36,565 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 25.53 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 15,814 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.05 ของเนื้อที่ตำบล

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 821 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.57 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง กัลย ก้าม มะขาม และไม้ผลผสม

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 6,836 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.77 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ยืนต้นผสม

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 12,721 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.88 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ สับปะรด อ้อย และมันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 373 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล โดยพืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้อสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีเนื้อที่ 42,124 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 29.42 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 4,093 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.86 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 2,407 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.68 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง กล้วย มะขาม และไม้ผลผสม

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 10,373 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ยืนต้นผสม

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 23,529 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.43 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ สับปะรด อ้อย และมันสำปะหลัง

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 1,722 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล โดยพืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 1,674 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.17 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) มีเนื้อที่ 526 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 1,148 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โค กระบือ และสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 8,157 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.70 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 6,148 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 1,330 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 679 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 6,869 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.80 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 4,668 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 2,201 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.54 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 8,420 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.88 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 7,699 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.38 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	31,675	22.12
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	21,382	14.93
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	3,145	2.20
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	7,148	4.99
2. เขตเกษตรกรรม	80,363	56.12
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	36,565	25.53
2221 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	15,814	11.05

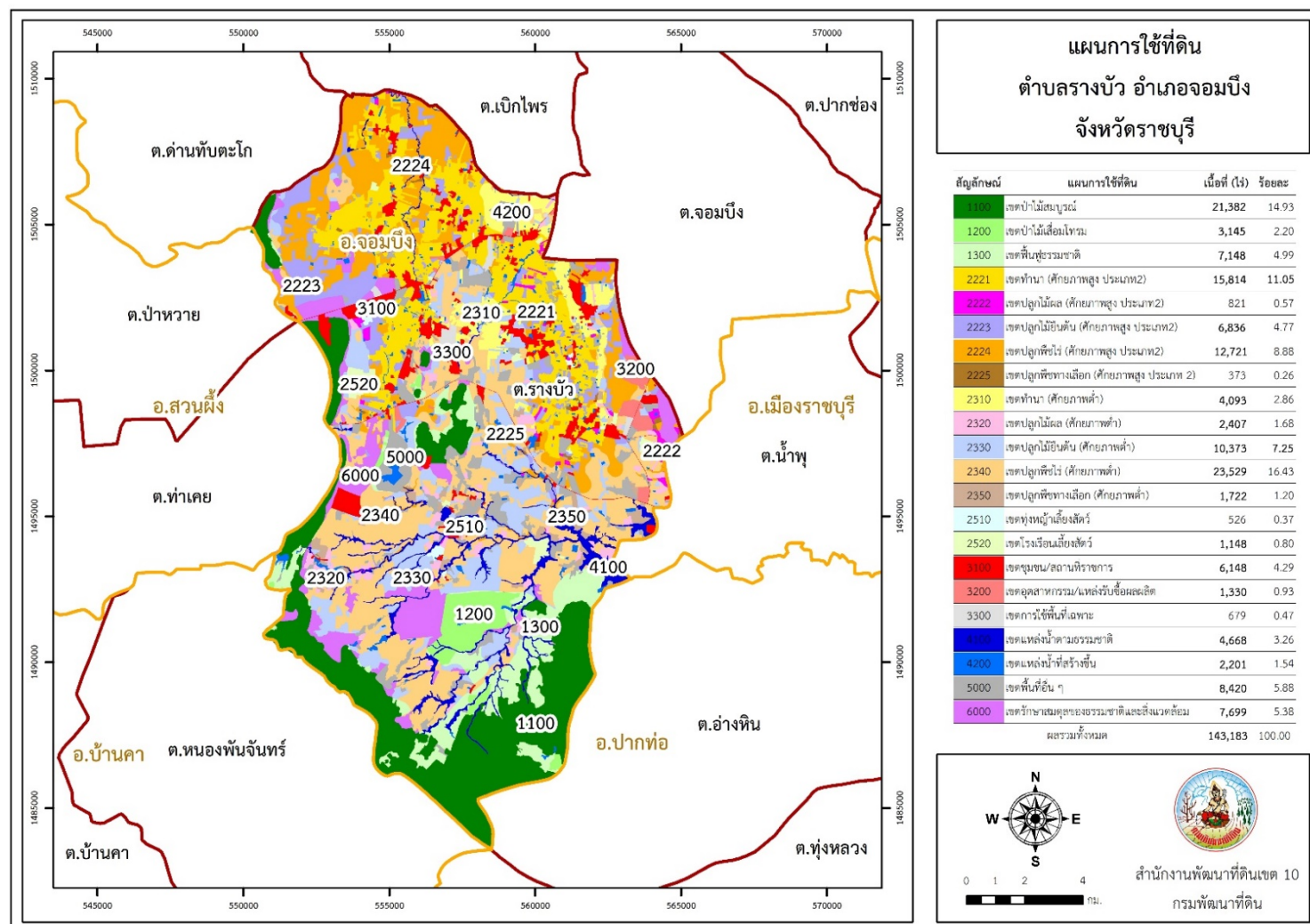
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

แผนการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
2222	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	821	0.57
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	6,836	4.77
2224	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	12,721	8.88
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	373	0.26
2.2	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	42,124	29.42
2310	เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	4,093	2.86
2320	เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	2,407	1.68
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	10,373	7.25
2340	เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	23,529	16.43
2350	เขตปลูกพืชทางเลือก (ศักยภาพต่ำ)	1,722	1.20
2.3	เขตปศุสัตว์	1,674	1.17
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	526	0.37
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1,148	0.80
3.	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	8,157	5.70
3.1	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	6,148	4.29
3.2	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	1,330	0.93
3.3	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	679	0.48
4.	เขตแหล่งน้ำ	6,869	4.80
4.1	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	4,668	3.26
4.2	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	2,201	1.54
5.	เขตพื้นที่อื่น ๆ	8,420	5.88
6.	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7,699	5.38
ผลรวมทั้งหมด		143,183	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรีแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลรางบัว เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดิน

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ รายละเอียดดังตารางที่ 7-1

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

1.1.6) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

1.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์

1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินต้น

1.2) การบริหารจัดการน้ำ

1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

2) เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชไร่ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

2.1.4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

2.1.6) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์

2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ที่ดินต้น

2.2) การบริหารจัดการน้ำ

2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

2.4) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบครบวงจร

3) เขตปศุสัตว์ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

3.1) การบริหารจัดการน้ำ

3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาพันธุ์ข้าวและการจัดการโรค/แมลง

(กรมการข้าว)

2) เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตปลูกพืชไร่ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุน

จากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี) และแผนพัฒนาชุมชนเรื่องการจัดการน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบล กรมควบคุมมลพิษและสิ่งแวดล้อม)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานราชบุรี)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ผลผลิตตกต่ำ ฟาร์มปศุสัตว์ส่งกลิ่นรบกวน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลรางบัวกรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลรางบัวในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภค-อุปโภค (3) ฟาร์มปศุสัตว์ส่งกลิ่นรบกวน

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นรวมถึงดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน ส่งผลให้โครงสร้างของดินมีการเปลี่ยนแปลง การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่น น้ำ อากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนปริมาณธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลง เนื่องจากพืชนำไปใช้ ประเด็นจากข้อเสนอ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมีทางการเกษตร ใช้พืชปรับปรุงบำรุงดิน กรณีของการขาดแคลนน้ำเกิดจากแหล่งน้ำต้นเขิน ฝนทิ้งช่วงส่งผลให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประเด็นจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ คือการขุดลอกแหล่งน้ำให้ลึกและกว้างขึ้น และจัดหาแหล่งกักเก็บน้ำ กรณีกลิ่นรบกวนจากฟาร์มปศุสัตว์ ประเด็นจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาโดยการควบคุม กำกับดูแลกำจัดกลิ่นไม่ให้ส่งกลิ่นรบกวน และบังคับใช้แผนพัฒนาชุมชนเรื่องการจัดการน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	24,500
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	208,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	15,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	235,000
	1.6 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	350,000
	1.7 การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน	102,000
	1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินต้น	1,800
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	62,400
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	9,900,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	3,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	10,500
1.4 เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	89,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500
	1.4 การพัฒนาเกษตรกรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	10,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	94,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	68,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินต้น	1,200
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,800
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	9,900,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	425,000
1.5 เขตปศุสัตว์	1. การบริหารจัดการน้ำ	
	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,800
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (พด.6)	10,500

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา	1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 3. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกไม้ผล 1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น 1.4 เขตปลูกพืชไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำ/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.5 เขตปศุสัตว์	1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี) 2. บูรณาการแผนพัฒนาชุมชนเรื่องการจัดการน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มปศุสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบล กรมควบคุมมลพิษและสิ่งแวดล้อม)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานราชบุรี)

แผนการใช้ที่ดินตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลรางบัว อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่ม เกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทาง การเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	2	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินทราย ดินตื้น	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์โลกปลอดอั้ง	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของ ดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ แหล่งน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อม ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- FAO. 1974. **Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academics of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington. D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2564. **ข้อมูลการใช้ที่ดิน จังหวัดราชบุรี ปี 2564**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565)**. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.

บทที่ 3

- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2566. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อน้ำบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2541. **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 115. ตอนที่ 67 ก, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/RKJ/announce/search.jsp>, 11 สิงหาคม 2565.

บทที่ 4

Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework**. National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

บัณฑิต ต้นสิริ และคำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1. 2565. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) พ.ศ. 2566-2570**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2565. **นโยบายและแผนการบริหารทรัพยากรที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ พ.ศ. 2566-2570**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. (ร่าง) **กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570**. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2565. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. ไฟล์ข้อมูล.

ที่ปรึกษา

นายสะอาด บุตรเล็ก

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินราชบุรี

คณะผู้จัดทำ

นางสาวดามร หนูรัมย์

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

